

KDO DOLOČA NALOGE SLOVENSKE VOJSKE?

WHO DETERMINES THE TASKS OF THE SLOVENIAN ARMED FORCES?

Professional article

Povzetek Slovenska vojska bo s prevzemom skupine za mentorstvo in povezave (OMLT) v Afganistanu naredila nov korak v razvoju k profesionalni vojaški organizaciji. Prvič po letu 1991 bo vključena v bojno delovanje, saj bodo pripadniki Slovenske vojske sodelovali pri usposabljanju in delovanju bataljona afganistanske vojske, med drugim tudi v boju proti uporniškim silam. Vendar pa se postavlja vprašanje, ali ima Slovenska vojska za to nalogo zadostno podlago v pravnem redu RS. Ta med nalogami Slovenske vojske ne omenja varovanja ustavne ureditve, v okviru katere se navadno izvaja delovanje proti uporniškim silam. Dosledno vztrajanje na zakonitosti delovanja vojske je temelj civilnega nadzora nad njo, zato k temu vprašanju ni dovoljeno pristopiti pragmatično, temveč načelno. Če veljavna pravna podlaga ne zadostuje za izvajanje delovanja proti upornikom v Afganistanu, je treba to podlago še pred napotitvijo slovenskih pripadnikov v skupino za mentorstvo in povezave dopolniti ali pa se opravljanju te naloge odpovedati.

Ključne besede *Naloge Slovenske vojske, pravna podlaga za boj proti upornikom, civilni nadzor nad vojsko.*

Abstract By taking over the Operational Mentor and Liaison Team (OMLT) in Afghanistan, the Slovenian Armed Forces (SAF) will take a new step in the development of a professional military organisation. For the first time since 1991, SAF members will participate in combat operations while mentoring an Afghan National Army battalion, also in counterinsurgency tactics. This poses the question whether the present legal order of the Republic of Slovenia allows SAF to be involved in counterinsurgency operations. Among the tasks SAF has to perform by law, maintaining and restoring law and order in support of the established government is not mentioned. As counterinsurgency is aimed at supporting an established government in the struggle against insurgents, the question of legality must also be addressed. The basis for effective civilian control of armed forces lies in demanding strict legality of the tasks that

these armed forces perform. Therefore, the question of legality in addressing counterinsurgency operations may not be answered in a pragmatic way but is a matter of principle. If the effective legal basis does not suffice to unambiguously determine the legality of performing counterinsurgency operations, this legal basis should be supplemented before SAF begins with counterinsurgency operations, or else the Republic of Slovenia should refrain from taking part in such a mission.

Key words *Tasks of the Slovenian Armed Forces, legal basis for counterinsurgency operations, civilian control of armed forces.*

Uvod Slovenska vojska je v svojem dosedanjem razvoju neprestano premikala meje razumevanja svojih nalog. Od tradicionalnih obrambnih nalog, torej usposabljanja državljanov in priprave pogojev za morebitni oboroženi spopad za obrambo nedotakljivosti in celovitosti državnega ozemlja, do napotitve poklicnih pripadnikov v operacije v podporo miru v tujino, pa vse do aktualnih priprav za sodelovanje v bojnem delovanju v drugi državi.

Takšen razvoj odpira več vprašanj. En sklop vprašanj je predvsem povezan s Slovensko vojsko, ki se mora neprestano prilagajati vedno novim morebitnim nalogam ter temu ustrezno dopolnjevati svoje doktrinarne podlage, opremljenost in usposabljanje. To je do zdaj tudi razmeroma uspešno počela. Drugi sklop vprašanj pa je samo posredno odvisen od Slovenske vojske, ki lahko zgolj opozarja na potrebo po prilagajanju pravnega okvira njenemu pričakovanemu delovanju. Pravna podlaga delovanja Slovenske vojske je sporočilo in pooblastilo državljanov RS njihovi vojski, kaj od nje pričakujejo in česa ne. Zato mora biti vsaka dejavnost vojske utemeljena v zakonu. Če se do zdaj ni postavljalo vprašanje, ali ima vojska pravno podlago za izvajanje posameznih nalog v domovini, pa se te odpirajo, ko gre za delovanje vojske v okviru mednarodnih operacij v tujini.

Vprašanje, ali lahko Slovenska vojska v tujini opravlja tudi naloge, ki jih v domovini ne opravlja ali ne sme opravljati ter zanje nima izrecne pravne podlage v slovenskem pravnem redu, je vprašanje o tem, kdo v resnici odloča o njenih nalogah in pooblastilih njenih pripadnikov pri opravljanju nalog. Ali je to Državni zbor RS, ki z zakonom predpiše naloge Slovenske vojske in pristojnosti njenih pripadnikov? Ali je to Vlada RS, ki s sklepom odloča o obsegu in omejitvah sodelovanja Slovenske vojske v mednarodnih operacijah, ter minister za obrambo, ki z odredbo določa konkretne naloge Slovenske vojske v posamezni mednarodni operaciji? Ali so to mednarodne organizacije, ki z oblikovanjem mandata in iz njega izhajajočih operativnih dokumentov odločajo o naravi posameznih operacij in temu ustreznih nalogah vojaških sil? Ali pa je to Slovenska vojska sama, ki s pripravami za vse potencialne naloge iz celotnega spektra delovanja abstraktne moderne, profesionalne, premestljive vojske razširja možnosti svoje uporabe tudi na način, ki ga zakonodajalec RS ni hotel?

Načrtovan prevzem lastne skupine za mentorstvo in povezave (Operational Mentor and Liaison Team – OMLT) v okviru sodelovanja Slovenske vojske v operaciji Isafa

v Afganistanu je korak, ob katerem se navedena vprašanja tako zaostrijo, da jih ni več mogoče odpraviti z navidezno neškodljivostjo ali odsotnostjo zaznavnih posledic. Pravni red je objektivizirana volja državljanov Slovenije kot demokratične republike, zato je vprašanje spoštovanja pravnega reda načelno vprašanje in se ne more ozirati zgolj na težo pričakovanih ali dejanskih posledic nespoštovanja pravnih norm.

1 OPREDELITEV NEREŠENEGA VPRAŠANJA

Osrednje vprašanje, ki usmerja to razmišljanje, je vprašanje, ali lahko Slovenska vojska opravlja naloge, za katere nima izrecne pravne podlage v zakonodaji RS.

Pri obravnavi tega vprašanja je najprej treba omejiti in tako izpostaviti težavo, ki to vprašanje umešča med tista, na katera je vredno in treba odgovoriti. V pravni državi je samo zakon tisti, ki določa pravice in dolžnosti državljanov ter pristojnosti državnih organov pri uveljavljanju, varovanju, pa tudi morebitnem omejevanju teh pravic. Vsak državni organ mora zato iz zakona črpati pristojnosti, ki lahko pri izvajanju njegovih funkcij kakor koli vplivajo na pravice in dolžnosti državljanov. Še posebno to velja za državne organe, ki razpolagajo s silo. O nujnosti izrecnega zakonskega pooblastila za opravljanje nalog v RS ni nikakršnega dvoma. Kako pa je z delovanjem državnih organov RS v tujini? Ali so tudi v tujini povsem vezani na pravni red RS in smejo torej opravljati samo naloge, za katere imajo izrecno pravno podlago v zakonodaji RS, ali pa slovenski pravni red v celoti velja samo na ozemlju RS in lahko torej državni organi RS v drugi državi opravljajo tudi naloge ter postopke, za katere v slovenski zakonodaji nimajo izrecnega pooblastila? V praksi se postavlja vprašanje, ali lahko Slovenska vojska v Afganistanu sodeluje v delovanju proti uporniškim silam v okviru varovanja ustavne ureditve Islamske Republike Afganistan, čeprav za opravljanje te naloge nima izrecne pravne podlage v slovenski zakonodaji.

Za osvetlitev tega vprašanja je treba najprej pogledati, v čem se dosedanje delovanje Slovenske vojske v mednarodnih operacijah, tudi v Afganistanu, po svoji naravi razlikuje od načrtovanega delovanja v okviru lastnega OMLT, nato pregledati veljavne pravne podlage za delovanje Slovenske vojske in na tej podlagi ponuditi mogoče odgovore.

2 NARAVA SODELOVANJA SLOVENSKE VOJSKE V MEDNARODNI OPERACIJI V AFGANISTANU

Za opredelitev vrste delovanja Slovenske vojske v lastnem OMLT in s tem narave njenega delovanja je treba najprej razmejiti različne vrste delovanja v okviru stabilizacijskega delovanja, ki ga mednarodna skupnost izvaja v Afganistanu. Gre za velikokrat prezrto podrobnost, da stabilizacijsko delovanje niso zgolj operacije v podporo miru, temveč se v okvir stabilizacijskega delovanja umeščajo tudi druge vrste delovanja, ki s podporo miru nimajo nobene zveze.

2.1 Stabilizacijsko delovanje: od operacij v podporo miru do delovanja proti uporniškim silam

Slovenska Vojaška doktrina opredeljuje stabilizacijsko delovanje kot: »... nebojni način delovanja Slovenske vojske, pri čemer ta s svojo prisotnostjo in aktivnostmi zagotavlja ali sodeluje pri zagotavljanju varnega okolja, v katerem diplomatski, ekonomski, izobraževalni, razvojni in drugi programi uspešno odstranjujejo vzroke nastale krize. Stabilizacijsko delovanje umirja spor ali preprečuje njegovo naraščanje, med sovražnostmi pa preprečuje razširitev spopadov in spodbuja sprte strani, da ustavijo sovražnosti, ter jim pri tem pomaga.« (Vojaška doktrina, 2006, str. 50). Operacije kriznega odzivanja so eden izmed sklopov znotraj stabilizacijskega delovanja in se delijo na operacije v podporo miru ter druge dejavnosti, pri čemer so operacije v podporo miru opredeljene kot nepristranska, večfunkcijska delovanja, ki se po navadi izvajajo v podporo mednarodnim organizacijam in obsegajo preprečevanje konfliktov, ohranjanje miru, vzpostavljanje miru, izgradnjo miru, vsiljenje miru in humanitarno pomoč (Vojaška doktrina, 2006, str. 72). Med druge dejavnosti, ki so predvsem namenjene pomoči organom oblasti in vojaškim ter nevojaškim organizacijam, pa med drugimi spada tudi delovanje proti uporniškim silam. Iz tega je razvidno, da delovanje proti uporniškim silam ne spada med operacije v podporo miru. Značilnost, ki operacije v podporo miru ločuje od drugih dejavnosti kriznega odzivanja, pa tudi od vseh drugih vrst delovanja, so predvsem načela delovanja v operacijah v podporo miru. Ta načela so nepristranskost, privolitev in omejena uporaba sile. Glede na uporabo teh načel je mogoče presojati, ali gre v konkretnem delovanju za operacijo v podporo miru ali ne.

Slovenska Vojaška doktrina torej umešča delovanje proti uporniškim silam med druge dejavnosti znotraj operacij kriznega odzivanja ter ga opisuje kot: »Delovanje proti uporniškim silam je vrsta stabilizacijskega delovanja. Obsega aktivnosti, usmerjene proti silam, ki poskušajo s svojim nasilnim delovanjem izsiliti politične spremembe. Z uporabo subverzivne dejavnosti, propagande in vojaškega pritiska poskušajo uporniške sile prepričati ali prisiliti množice, da podprejo ali sprejmejo take spremembe. Namen uporabe vojske v aktivnostih proti uporniškim silam ni popolno uničenje upornikov, ampak zagotavljanje varnosti prebivalstva, zmanjševanje podpore upornikom in onemogočanje možnosti za njihovo delovanje.« (Vojaška doktrina, 2006, str. 75). Ta opis je slovenska Vojaška doktrina povzela po Natovi doktrini kopenskega delovanja (AJP 3.2 Allied Land Operations; 2006, str. 17) in je po drugi strani neposredno povzet po angleški doktrini kopenskega delovanja (AC 71819 Land Operations, 2005, str. 17). Ob tem je zanimivo omeniti še opredelitev razlike med uporniškimi silami (Insurgency) ter odporniškimi oziroma osvobodilnim gibanjem (National Resistance), kot jo navaja omenjena angleška doktrina kopenskega delovanja: »Nacionalno odporniško gibanje se od uporniških sil razlikuje po tem, da je njihov cilj osvoboditi državo oblasti napadalca oziroma zrušiti vlado, ki jo je vsilil napadalec.«

Pri opredelitvi delovanja proti uporniškim silam ostaja Vojaška doktrina nekoliko nedoločna, saj se ne opredeli glede narave tega delovanja. Iz umestitve v stabilizacijsko delovanje in definicije stabilizacijskega delovanja kot »nebojnega delovanja«

bi izhajalo, da so vse vrste delovanja znotraj stabilizacijskega delovanja nebojne. Na tem mestu pa je lahko v pomoč umestitev delovanja proti uporniškim silam (Counter Insurgency – COIN) v okviru že omenjene Natove doktrine kopenskega delovanja, ki je podlaga za slovensko Vojaško doktrino. Ta umešča delovanje proti upornikom, ko govori o vrstah delovanja, v stabilizacijsko delovanje, enako kot slovenska Vojaška doktrina (v tem delu sicer Natova doktrina uporablja širši pojem Irregular Warfare). A je iz Natove doktrine narava delovanja proti uporniškim silam bolj jasna iz njegove umestitve znotraj spektra konfliktov, kjer ga uvršča kot vmesno stopnjo med operacije v podporo miru (Peace Support) in vojno (General War ali Major Combat). Še bolj jasen pa je glede narave delovanja proti uporniškim silam ameriški priročnik kopenske vojske in marincev, ki pravi: »Ofenzivno in defenzivno delovanje je sestavni del delovanja proti uporniškim silam. Delovanje proti uporniškim silam se v tem razlikuje od operacij v podporo miru. To je bistvena razlika. V operacijah v podporo miru bojno delovanje ni pričakovano in cilj je odsotnost nasilja. V delovanju proti uporniškim silam lahko takšna odsotnost nasilja v resnici prikriva priprave upornikov na boj.« (FM 3-24, MCWP 3-33.5: Counterinsurgency, 2006, str. 1–20)

O naravi delovanja proti uporniškim silam je tako mogoče reči, da gre za delovanje, ki je po svojem namenu umeščeno v stabilizacijski način delovanja, po svojih značilnostih pa je bojno delovanje in zanj veljajo načela in pravila bojnega delovanja. Da načela delovanja v podporo miru v primeru delovanja proti uporniškim silam ne veljajo, je jasno ob preizkusu teh načel. Delovanje proti uporniškim silam ni nepristransko, saj se aktivno postavlja na stran trenutne oblasti in proti upornikom, ne glede na dejanja sprtih strani. Prav tako ni spoštovano načelo privolitve, saj uporniška stran gotovo ni dala privolitve k aktivnostim, ki so usmerjene izključno proti njej. Načelo omejene uporabe sile je spuščeno z načelne na pragmatično raven – sila se omeji, če se s tem bolje dosežejo cilji in namen delovanja (skladno s pristopom »Hearts and Minds«), v drugih primerih pa se uporablja skladno s pravili bojnega delovanja. Bistvena razlika je predvsem v pogoju za uporabo sile. Če je v operacijah v podporo miru uporaba sile načeloma dovoljena v samoobrambi in neposredno proti sovražnemu dejanju oziroma izraženemu sovražnemu namenu med opravljanjem naloge, pa je za bojno delovanje značilno, da se sila uporabi proti sovražni sili ne glede na to, ali ta naše sile v danem trenutku neposredno ogroža ali ne.

2.2 Mandat Isafa in naloge OMLT

Varnostni svet ZN je decembra 2001 na podlagi VII. poglavja Ustanovne listine ZN in Sporazuma iz Bonna pooblastil Isaf (International Security Assistance Force), da podpira afganistansko prehodno vlado pri vzdrževanju varnosti v Kabulu in na okoliških območjih, da bi afganistanska prehodna vlada in osebje ZN lahko delovali v varnem okolju (Resolucija VS ZN 1386, 2001, str. 2). Pozneje se je območje delovanja Isafa postopoma razširilo na celotni Afganistan. Leta 2007 je Varnostni svet ZN posebej izpostavil pomembnost povečanja funkcionalnosti, profesionalnosti in odgovornosti afganistanskega varnostnega sektorja, s čimer bi se zagotovila dolgoročna rešitev za zagotavljanje varnosti Afganistana, zato je pozval Isaf in druge partnerje, da

vzdržujejo svoja prizadevanja pri svetovanju in usposabljanju afganistanskih varnostnih sil (Resolucija VS ZN 1776, 2007 in Resolucija VS ZN 1806, 2008).

S tako zapisanim mandatom varnostni svet ZN pooblašča Isaf za izvedbo aktivnosti, ki so nujne za zagotovitev varnosti delovanja afganistanskih oblasti in osebja ZN ter za podporo afganistanskim oblastem pri prevzemanju odgovornosti za lastno varnost. Na splošno je mogoče sklepati, da gre za misijo, katere namen je stabilizacija Afganistana. Ne opredeljuje pa natančneje narave delovanja sil Isaf, zato je treba pogledati tudi, kako naravo delovanja Isafa razume poveljnik Isafa: »Naš strateški cilj je poraziti uporniške sile, ki ogrožajo stabilnost Afganistana. Kot v vsakem uporniškem delovanju tudi zdaj poteka boj za podporo in voljo ljudstva. Pridobitev in vzdrževanje te podpore mora biti glavni operativni imperativ in končni cilj vsake naše aktivnosti.« (COMISAF Tactical Directive, 2009). Iz navedene taktične direktive poveljnika Isafa sledijo njegove usmeritve glede delovanja proti uporniškim silam: »Poslanstvo Isafa je pomagati Islamski Republiki Afganistan, da premaga uporniške sile, ki ogrožajo njihovo državo. Zaščita afganistanskega prebivalstva je poslanstvo. Afganistansko ljudstvo bo odločilo, kdo bo zmagal v tem boju in mi (Vlada Islamske Republike Afganistan in Isaf) se bojujemo za njegovo podporo. Prizadevanje za pridobitev in ohranjanje te podpore se mora odražati v vsakem našem dejanju. Mi in uporniške sile smo pravzaprav v sporu glede prihodnosti afganistanskega ljudstva. Ljudstvo bo odločilo, katera možnost je bolj privlačna, prepričljiva in bo lahko uspešnejša.« (ISAF Commander's Counterinsurgency Guidance, 2009). Iz usmeritev, kako delovati proti uporniškim silam, pa sledijo njegove usmeritve za usposabljanje v delovanju proti uporniškim silam: »Razumeti morate poslanstvo; razumeti, kaj poskušamo doseči in zakaj. To pomeni, da morate obvladati delovanje proti uporniškim silam tako v teoriji kot v praksi. Samo s tem razumevanjem ste lahko za sile Isaf pridobitev in ne tveganje.« (COMISAF/USFOR-A Counterinsurgency (COIN) Training Guidance, 2009). Iz teh dokumentov poveljstva Isafa, ki govorijo o delovanju proti uporniškim silam kot o poslanstvu Isafa, je mogoče nedvoumno razbrati, kako naravo operacije Isafa razume njen poveljnik. Vsaj kar se tiče poveljnika Isafa, je narava operacije popolnoma jasna – ne gre za katero izmed vrst delovanja v podporo miru, temveč za delovanje proti uporniškim silam.

Toda to ni zgolj stališče poveljnika Isafa. Obe Natovi strateški poveljstvi sta ob izdaji usmeritev za delovanje proti uporniškim silam (Bi-SC Joint Operational Guidelines – Counterinsurgency, 2010) aprila 2010 poudarili, da je to preddoktrinarni dokument, katerega namen je zadovoljiti trenutne nujne potrebe po operativnih standardih in standardih usposabljanja za delovanje proti uporniškim silam v Isafu, dokler ne bo sprejeta zavezniška Doktrina delovanja proti uporniškim silam (AJP-3.4.4 Counterinsurgency), ki jo članice Zavezništva trenutno še ratificirajo. Iz pojasnila ob izdaji usmeritev je razvidno, da Natovi strateški poveljstvi operacijo Isafa opredeljujeta tudi kot delovanje proti uporniškim silam.

Uradna stran Isafa (Fact Sheet NATO's Operational Mentor And Liaison Teams (OMLTs), 2009) opisuje naloge OMLT tako: »OMLT zagotavljajo usposabljanje in

mentorstvo Afganistanske nacionalne armade (ANA). Prav tako imajo vlogo vzdrževanja povezave med ANA in silami Isaf, z namenom koordinacije načrtovanja operacij in zagotavljanja potrebne podpore enotam ANA, vključno z neposredno zračno podporo in medicinsko evakuacijo.«

Od OMLT se torej pričakuje, da bodo njegovi pripadniki svetovali pripadnikom bataljona ANA, v katerem delujejo, in sicer pri usposabljanju, načrtovanju in delovanju bataljona ANA. Trenutno je primarna naloga bataljonov ANA bojevanje proti uporniškim silam, zato je to tudi tista vrsta delovanja, za katero se prioriteto usposabljujejo. Temu ustrezno mora biti tudi znanje mentorjev, torej pripadnikov OMLT. Pripadniki OMLT imajo tudi nalogo, da z Isafom usklajujejo načrtovanje operacij bataljona ANA ter da zagotavljajo potrebno podporo enotam ANA pri njihovem delovanju, vključno z neposredno zračno podporo. Neposredno zračno podporo zagotavlja Isaf, ANA pa usmerjanja te podpore ne more izvajati, zato so pripadniki OMLT tisti, ki usmerjajo neposredno zračno podporo med delovanjem bataljona ANA. Še bolj konkretno – pripadnik OMLT, torej pripadnik Slovenske vojske, bo med morebitnim delovanjem bataljona ANA proti uporniškim silam tisti, ki bo, če bo treba, klical in na cilje usmerjal delovanje bojnih letal ali helikopterjev sil Isaf.

2.3 Sklep o naravi delovanja OMLT v okviru mednarodne operacije v Afganistanu

Razumevanje operacije Isafa, kot ga predstavi poveljnik Isafa, ter vloga OMLT v pripravah in delovanju ANA jasno kažeta, da je to operacija, katere primarna vrsta delovanja je delovanje proti uporniškim silam. Delovanje proti uporniškim silam »obsega aktivnosti, usmerjene proti silam, ki poskušajo s svojim nasilnim delovanjem izsiliti politične spremembe« (Vojaška doktrina, 2006), zato gre pri tem delovanju za varovanje sedanjega političnega stanja, torej za varovanje veljavne ustavne ureditve.

3 PRAVNA PODLAGA ZA OPRAVLJANJE NALOG SLOVENSKE VOJSKE

Naloge Slovenske vojske so opredeljene v Zakonu o obrambi (v nadaljevanju ZObr) in Zakonu o službi v Slovenski vojski (v nadaljevanju ZSSloV). Zakon o obrambi (ZObr-UPB1, 2004) v 37. členu določa naloge Slovenske vojske, ki:

- izvaja vojaško izobraževanje in usposabljanje za oborožen boj in druge oblike vojaške obrambe;
- zagotavlja potrebno ali zahtevano pripravljenost;
- ob napadu na državo izvaja vojaško obrambo;
- ob naravnih in drugih nesrečah v skladu s svojo organizacijo in opremljenostjo sodeluje pri zaščiti in reševanju;
- izvršuje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah in z mednarodnimi pogodbami;

- lahko sodeluje s policijo pri širšem varovanju državne meje v notranjosti državnega ozemlja v skladu z načrti in po predhodni odločitvi vlade, pri čemer pa pripadniki Slovenske vojske pri opravljanju teh nalog nimajo policijskih pooblastil.

Zakon o službi v Slovenski vojski (ZSSloV, 2007) v odnosu do ZObr ne dodaja novih nalog, temveč v 20. do 24. členu vsako od navedenih nalog podrobneje opredeli, tako da bolj konkretno navaja, kaj te naloge vsebujejo. V okviru teme je zanimiv predvsem 22. člen, ki podrobneje opredeljuje, kaj vsebuje izvrševanje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah in z mednarodnimi pogodbami. Slovenska vojska te obveznosti izvršuje:

- z delovanjem vojaške diplomacije;
- s sodelovanjem v operacijah, misijah in drugih oblikah delovanja, primernih za preprečevanje sporov, ohranjanje, vsiljevanje in vzdrževanje miru ter v kolektivni obrambi;
- s sodelovanjem in delovanjem v skupnih poveljstvih in enotah zavezništva oziroma drugih mednarodnih organizacij;
- s sodelovanjem in delovanjem v organih, predstavništvih ali službah mednarodnih organizacij;
- s sodelovanjem v skupnih poveljstvih in enotah, ustanovljenimi z drugimi državami;
- z nudenjem vojaške pomoči v oborožitvi, vojaški opremi ali v drugi obliki;
- z nudenjem humanitarne pomoči ali pomoči za izvajanje humanitarnih dejavnosti;
- s sodelovanjem v dejavnostih za preprečevanje terorističnih in drugih pojavov ogrožanja stabilnosti in varnosti.

Hkrati ZSSloV v 25. členu s pomenljivim naslovom Omejitve pri opravljanju vojaške službe izven države pušča odprto možnost, po kateri lahko Slovenska vojska v tujini opravlja tudi druge naloge, ki jih doma ne opravlja. Dikcija 2. odstavka 25. člena ZSSloV je: »Slovenska vojska pri izvajanju nalog izven države lahko opravlja tudi naloge, ki jih v RS ne opravlja, če je opravljanje takih nalog predvideno v okviru operacije, misije ali druge oblike delovanja vojske, na katero so pripadniki napoteni, in če so pripadniki usposobljeni za opravljanje takih nalog.« Isti člen v 4. odstavku določa: »Vlada lahko odloči o vrsti nalog ali omejitvah pri izvajanju nalog, ki jih bodo pripadniki opravljali med vojaško službo oziroma delovanjem v drugi državi.« V 5. odstavku pa dodaja: »Slovenska vojska in njeni pripadniki v drugi državi ne smejo izvršiti ukazov in odločitev, ki so v nasprotju z načeli mednarodnega vojnega in humanitarnega prava oziroma če bi to pomenilo kaznivo dejanje po predpisih Republike Slovenije.«

V nobenem zakonu ni izrecno omenjena naloga varovanja ustavne ureditve ali delovanja proti uporniškim silam: ne med nalogami, ki se izvajajo na ozemlju RS in ne med tistimi, ki so namenjene izvrševanju obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah. Tudi ni mogoče teh nalog izpeljati iz nobene izmed izrecno naštetih nalog, razen če se zelo široko razlaga »sodelovanje v dejavnostih za preprečevanje terorističnih in drugih pojavov ogrožanja stabilnosti in varnosti« (ZSSloV, 2007,

22. člen). Postavi pa se vprašanje, kako je treba razumeti 2. odstavek 25. člena, ki spekter mogočih nalog v tujini vsaj na prvi pogled razširja v neskončnost, če so le pripadniki zanje usposobljeni. In takoj se postavi vprašanje, zakaj bi bili pripadniki za takšne naloge sploh usposobljeni, če pa za tovrstno usposabljanje nimajo izrecnega napotila v zakonitih nalogah Slovenske vojske. Ali je torej mogoče, da je zakonodajalec, ki je sicer v dveh zakonih precej natančno opredelil naloge vojske, ob pričakovanju vedno novih vrst nalog za vsak primer vnesel še klavzulo, ki vojski daje pravno podlago za vse mogoče vrste delovanja, dokler se ta dogajajo v tujini?

Težko je verjeti, da je zakonodajalec na nalogo varovanja ustavne ureditve in v tem sklopu na delovanje proti uporniškim silam preprosto pozabil. Še posebno zaradi izkušenj z vlogo Jugoslovanske armade v okviru nekdanje Jugoslavije, tudi v času slovenske osamosvojitvene vojne. Ali je torej mogoče izhajati iz domneve, da zakonodajalec med nastajanjem slovenske ustave in ZObr ni bil pripravljen pooblastiti Slovenske vojske za varovanje ustavne ureditve RS, je pa bil pozneje, ob sprejemanju ZSSloV, pripravljen posredno pristati na to, da bo Slovenska vojska s svojimi pripadniki in enotami varovala ustavno ureditev v drugih državah? Ali je torej udeležba Slovenske vojske v operacijah, ki imajo značilnosti varovanja ustavne ureditve, zakonita? Ob dobesednem upoštevanju 2. odstavka 25. člena ZSSloV verjetno da, če so te naloge predvidene v okviru operacije, misije ali druge oblike delovanja vojske, ob pogoju, da so pripadniki vojske usposobljeni. Takšna razlaga pa pomeni, da o merilih, kaj Slovenska vojska sme in česa ne sme početi v tujini, na koncu bolj ali manj odločajo mednarodne organizacije oziroma vodilne države, ki so nosilke takšnih operacij, ter konkretna usposobljenost naših vojakov ob politični volji vlade, da opredeli naloge in omejitve ustrezno s cilji posamezne operacije. Takšna situacija je s stališča jasne in nedvoumne določenosti nalog Slovenske vojske nevzdržna, zato bi se bilo dobro tovrstnim klavzulam v zakonodaji izogniti oziroma jih razlagati čim bolj restriktivno.

Na tem mestu bi veljalo pogledati, kaj o namenu ZSSloV in v tem kontekstu o ureditvi iz njegovega 25. člena pravi predlagatelj zakona, torej Vlada RS. V opredelitvi ciljev, načel in poglobitvenih rešitev predloga zakona predlagatelj pravi: »Temeljni cilj Zakona o službi v Slovenski vojski je podrobneje urediti v skladu z načeli in osnovnimi rešitvami določenimi v Zakonu o obrambi, načine in oblike uresničevanja nalog Slovenske vojske, poveljevanje in druga vprašanja, ki so podlaga za učinkovito opravljanje vojaške službe.« (Predlog ZSSloV, 2007, str. 5). V nadaljevanju med najpomembnejšimi rešitvami, s katerimi bo cilj zakona dosežen, opredeljuje: »Naloge Slovenske vojske so določene z Zakonom o obrambi, z Zakonom o službi v Slovenski vojski pa se določajo oblike in načini izvajanja nalog Slovenske vojske. Pri tem se upoštevajo tudi mednarodne pogodbe in pravila mednarodnih organizacij. Slovenska vojska izven države lahko opravlja tudi naloge, ki jih v Republiki Sloveniji opravljajo drugi državni organi, če so bili pripadniki na opravljanje takih nalog napoteni. Vlada po potrebi odloči o vrsti nalog in o omejitvah pri njihovem izvajanju, ki jih morajo upoštevati pripadniki Slovenske vojske med vojaško službo izven države.« (Predlog ZSSloV, 2007, str. 7). V obrazložitvi predloga 25. člena predlagatelj pojasnjuje: »Splošno pooblastilo, na podlagi katerega sprejema odločitve

vlada o napotitvi pripadnikov Slovenske vojske na opravljanje vojaške službe izven države, je v 84. členu Zakona o obrambi. V petem odstavku 48. a člena Zakona o obrambi je urejena prepodreditev pripadnikov, ki so napoteni na opravljanje vojaške službe izven države ter uveljavljeno zgoraj že omenjeno načelo uporabe nacionalnega pravnega reda pri opravljanju vojaške službe. V četrtem odstavku 48. b člena Zakona o obrambi pa je poveljniku začasne skupine ali enote med opravljanjem nalog izven države, naloženo, da mora upoštevati poleg odločitev nadrejenih poveljstev tudi odločitve vlade. To pomeni, da vlada pri uresničevanju pooblastil iz 84. člena Zakona o obrambi enotam, ki so napotene na opravljanje vojaške službe izven države, odreja tudi način opravljanja nalog. Še celo več, Zakon o obrambi v primeru, če sta odločitev nadrejenega poveljnika oziroma organa mednarodne organizacije in odločitev vlade v nasprotju, slovenskemu poveljniku nalaga, da izvrši odločitev vlade. To pomeni, da je pri uresničevanju ureditve iz Zakona o obrambi mogoče, da bodo pripadniki med vojaško službo zunaj države opravljali tudi naloge, ki jih sicer v Republiki Sloveniji ne izvajajo. Pogoji pa je, da je že ob napotitvi določeno, da gre za opravljanje takih nalog oziroma da so napoteni na izvajanje določenih nalog ter da so za take naloge tudi usposobljeni. Zakon o službi v Slovenski vojski na ta način načelne rešitve iz Zakona o obrambi dodatno pojasnjuje (prvi in drugi odstavek 25. člena).« (Predlog ZSSloV, 2007, str. 66).

Iz pojasnil predlagatelja ZSSloV je mogoče razbrati, da ZSSloV ne določa novih nalog Slovenske vojske, temveč samo podrobneje ureja naloge, določene v ZObr, ter načine in oblike njihovega izvrševanja. Razlaga 25. člena, ki ga je predlagal predlagatelj ZSSloV, se osredotoča na primere, ko se naloge, ki jih odredi nadrejeni poveljnik oziroma organ mednarodne organizacije, ter naloge, ki so slovenski enoti naložene s sklepom vlade, razlikujejo. Toda iz tega primera v nadaljevanju izpeljan sklep predlagatelja ZSSloV, ki pravi, da se tako v tujini lahko zgodi, da bo enota Slovenske vojske opravljala naloge, ki jih v RS ne opravlja, ni logično nujen. Iz 48. b člena ZObr je namreč zelo jasno, da je poveljnik slovenske enote v primeru razlik med sklepom vlade in odločitvijo nadrejenega poveljnika dolžen upoštevati sklep vlade. Ta sklep mora biti v slovenskem pravnem redu izpeljan iz zakonitih nalog Slovenske vojske. To pa pomeni, da enota Slovenske vojske na podlagi ZObr v tujini ne more priti v položaj, ko bi opravljala naloge, ki jih v RS ne opravlja, saj mora zavrniti opravljanje nalog, ki niso določene v sklepu vlade. Vlada po drugi strani ne sme odrediti nalog, ki nimajo podlage v zakonu. In prav to zadnje je stanje, ki ga želijo spremeniti s 25. členom ZSSloV, ko vladi daje pooblastilo, da v svoj sklep zapiše tudi naloge, ki jih Slovenska vojska v RS ne opravlja, torej nimajo neposredne pravne podlage v zakonitih nalogah vojske. ZSSloV tako načelnih rešitev ZObr ne pojasnjuje, temveč širi. Vprašanje pri tem je, kje so meje takšne širitve.

ZSSloV v 2. odstavku 25. člena ne loči med nalogami, ki jih Slovenska vojska v domovini ne opravlja, in med tistimi, ki jih v RS ne sme opravlja. Razlika med tema dvema kategorijama nalog pa je bistvena. V prvem primeru so to naloge, ki jih Slovenska vojska ne opravlja, ker navadno ne spadajo med naloge oboroženih sil, temveč drugih organov oziroma organizacij (na primer gradnja civilne

infrastrukture, pomoč pri izobraževanju ipd.). Toda takšne naloge bi v primeru potrebe in ob ustrezni predhodni pripravi lahko opravljala brez posebnega zakonskega pooblastila, torej bi zadostovala odločitev vlade ali celo ministra za obrambo. V drugem primeru pa so to naloge, ki jih Slovenska vojska v RS ne sme opravljati, saj bi lahko tako bila ogrožena ustavna ureditev ali kršene z ustavo zagotovljene človekove pravice. V tem primeru je za to, da bi Slovenska vojska lahko opravljala take naloge, nujno posebno zakonsko pooblastilo, kar pa, vsaj ko gre za delovanje v RS, ni v pristojnosti vlade. Vprašanje je torej, ali 25. člen ZSSloV vladi daje pooblastilo, da Slovenski vojski v okviru delovanja v tujini odredi naloge, ki jih ta v Sloveniji ne sme opravljati. Če je odgovor pozitiven, se takoj postavi vprašanje, ali je sploh dopustno, da zakonodajalec z zakonom prenese na vlado naloge, ki skladno z Ustavo RS spadajo v njegovo pristojnost.

Na podlagi navedenega ne vemo, ali lahko Slovenska vojska v tujini izvaja tudi tiste naloge, za katere nima zakonske podlage oziroma bi bilo njihovo opravljanje v RS lahko protizakonito. In če jih lahko opravlja, kje je meja dopustnih nalog ter na kakšni podlagi se ta meja določi. Jasna pravna ureditev nalog vojske, ki ne pušča samovoljnih interpretacij mogočega obsega nalog, je temeljni pogoj in izhodišče možnosti civilnega nadzora na vojsko.

3.1 Konsistentnost določanja nalog in zagotovitve pogojev za opravljanje nalog v pravnem redu

Kakor koli so že določene naloge Slovenske vojske, morajo biti v pravnem sistemu temu primerno urejeni tudi pogoji za njihovo izvajanje. Zato vsako dodajanje nalog zahteva tudi pregled in dopolnitev bistvenih določb pravnega reda, saj se v nasprotnem primeru lahko zgodi, da Slovenska vojska danih nalog zaradi neuskkljenosti med enakovrednimi pravnimi akti ne more zakonito opravljati. V nadaljevanju je naveden primer, kako lahko na videz nesporna razširitev nalog Slovenske vojske izpostavi neuskkljenost pravnih podlag za njeno delovanje.

Sestavni del opravljanja nekaterih nalog v okviru mednarodnih operacij, ki jih Slovenska vojska v domovini ne opravlja, so tudi posamezni postopki, ki jih v Sloveniji lahko izvršujejo samo pooblaščen osebe. Nepooblaščen izvajanje takih postopkov v RS ima znake kaznivega dejanja skladno s Kazenskim zakonikom RS (KZ-1). Pripadniki Slovenske vojske (razen pripadnikov Vojaške policije v točno določenem obsegu) za izvajanje teh postopkov v RS niso pooblaščen in jih torej v RS ne smejo izvajati. To so postopki, ki se uporabljajo v okviru vzdrževanja javnega reda, nadzora množic in nemirov, kontrole prometa in boja proti kriminalu, ter vključujejo:

- ugotavljanje identitete, omejitev gibanja, prijetje in pridržanje oseb;
- pregled oseb, prevoznih sredstev, prostorov in objektov;
- zaseg predmetov;
- uporaba prisilnih sredstev;
- zbiranje obvestil ali zbiranje podatkov od oseb ter ugotavljanje istovetnosti oseb in predmetov. (Pravila službe v SV, 2009)

Pripadniki Slovenske vojske teh postopkov v RS ne smejo izvajati niti po ukazu nadrejenega, saj sta ZObr in ZSSloV glede tega povsem jasna. ZObr v 43. členu določa, da nihče ne sme izdati, niti ni dolžan in ne sme izvršiti povelja, če je očitno, da bi s tem storil kaznivo dejanje ali kršil določbe mednarodnega vojnega prava. K temu ZSSloV v 5. odstavku 25. člena dodaja, da Slovenska vojska in njeni pripadniki v drugi državi ne smejo izvršiti ukazov in odločitev, ki so v nasprotju z načeli mednarodnega vojnega in humanitarnega prava oziroma če bi to pomenilo kaznivo dejanje po predpisih RS. Vprašanje še dodatno zaplete ZObr, ki v 37. členu v zvezi s sodelovanjem Slovenske vojske s policijo pri širšem varovanju državne meje v notranjosti državnega ozemlja izrecno določa, da pripadniki Slovenske vojske pri opravljanju teh nalog nimajo policijskih pooblastil. ZObr torej Slovensko vojsko pri sodelovanju s slovensko policijo omejuje na tiste naloge, ki ne vsebujejo takih postopkov, pri katerih so potrebna policijska pooblastila. Pri tem je iz takšne dikcije ZObr tudi v zvezi z delovanjem Slovenske vojske razvidno, da lahko policijska pooblastila podeli samo zakon, torej zakonodajalec.

Čeprav je popolnoma jasno, da Slovenska vojska brez izvajanja navedenih postopkov, povezanih s policijskimi pooblastili, ne more izvajati svojih sicer zakonitih nalog v okviru operacij v podporo miru, pa v nobenem zakonu ni izrecno dano pooblastilo pripadnikom Slovenske vojske, da lahko te postopke izvajajo v okviru delovanja v tujini. Ob tem se ponovno pojavi dikcija 2. odstavka 25. člena ZSSloV, ki Slovenski vojski pri opravljanju nalog zunaj države dopušča opravljanje tudi takih nalog, ki jih v RS ne opravlja, če je opravljanje takih nalog predvideno v okviru operacije in če so pripadniki za opravljanje takih nalog usposobljeni. Toda ta člen hkrati izrecno ne pooblašča vlade, da skladno z nalogami pripadnikom Slovenske vojske podeli tudi policijska pooblastila, kakor je tudi ne pooblašča, da ob določanju nalog spregleda norme kazenskega zakonika. Pripadniki Slovenske vojske morajo v skladu z 48. a členom ZObr v tujini spoštovati Kazenski zakonik RS, saj ta za državljanse RS velja tudi v tujini, še posebno, ker so pripadniki Slovenske vojske s sporazumom, ki ureja status sil, izvezeti iz pristojnosti kazenskega pregona države gostiteljice. Zato je torej treba ponovno priklicati 5. odstavek 25. člena, ki govori o prepovedi izvajanja ukazov, če so v nasprotju s kazenskim zakonikom. Izvajanje zgoraj navedenih postopkov brez policijskih pooblastil pa je v nasprotju s kazenskim zakonikom. Zadrega se sicer da rešiti z interpretacijo po namenu, češ da ZSSloV verjetno ni imel namena Slovenski vojski nalagati nalog, ki jih ta nato zaradi restriktivne ureditve policijskih pooblastil v našem pravnem redu ne bi mogla izvajati. Toda taka razlaga po namenu, na tako spolzkem terenu, kot je interpretacija veljavnosti posameznih določb kazenskega prava, je zelo vprašljiva. V takšni razlagi namreč manjka vsakršna določna omejitev, katere norme kazenskega zakonika so tiste, ki jih v nobenem primeru ni dopustno tako teleološko odpraviti. O sodelovanju Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in o tem, katere naloge bo Slovenska vojska v teh operacijah opravljala, odloča vlada, zato bi ob takšni razlagi na neki način stopila v vlogo zakonodajalca, ki bolj ali manj poljubno spreminja norme kazenskega zakonika za pripadnike Slovenske vojske, ki delujejo v tujini.

Težave ne pomeni toliko dejstvo, da pripadniki Slovenske vojske te postopke v tujini opravljajo, že odkar sodelujejo v operacijah kriznega odzivanja, temveč se postavlja vprašanje, katerim členom kazenskega zakonika lahko vlada z določitvijo nalog Slovenske vojske zunaj države odvzame veljavnost oziroma spremeni znake posameznega kaznivega dejanja. Katera so torej tista dejanja pripadnikov Slovenske vojske v tujini, ki bi v RS imela znake kaznivega dejanja, v tujini, skladno z odločitvijo vlade, pa ne? To vprašanje so že poskušali urediti s Pravili službe v Slovenski vojski (PS v SV, 2009), ki so v 333. in 334. točki podrobno opredelila, katere naloge in postopke pripadniki Slovenske vojske lahko opravljajo zunaj države, čeprav jih v RS ne smejo opravljati. Toda ti določbi nimata neposredne pravne podlage v zakonu, razen če se ponovno sklicujemo na že omenjeni 2. odstavek 25. člena ZSSloV. Če 25. člen ZSSloV pooblašča vlado, da z odločitvijo o opravljanju nalog zunaj države za pripadnike Slovenske vojske spremeni znake kaznivega dejanja neupravičene osebne preiskave (KZ-1, 136. člen), ali jo pooblašča tudi, da podobno spremeni znake kaznivega dejanja umora (KZ-1, 116. člen)? Na prvi pogled se sicer tako skrajno postavljeno vprašanje zdi pretirano, vendar je ob tem treba imeti v mislih, da je tudi v okviru zahodnih demokratičnih ureditev mogoče najti primere, ko vlade v tujini oziroma proti tujim državljanom dopuščajo mučenje ali likvidacije, čeprav to v lastni državi oziroma proti lastnim državljanom ni dopustno. Iz tega ponovno vidimo, kolikšna previdnost je potrebna pri interpretaciji širokih in nejasnih klavzul, kot je to v primeru 2. odstavka 25. člena ZSSloV, ko gre za naloge in pooblastila represivnih organov.

Podobna vprašanja bo odprlo tudi sodelovanje Slovenske vojske v delovanju proti uporniškim silam v okviru OMLT. Slovenska vojska bo ob tem mogoče prišla v mejne položaje in pred vprašanja, na katera ne bo imela pripravljenih odgovorov v slovenskem pravnem redu. Kdo določa uporniške sile in njihov status kot bojnikov ali kriminalcev; ali sme pripadnik Slovenske vojske aktivno sodelovati pri načrtovanju, usklajevanju in usmerjanju uporabe sredstev, proti uporabi katerih je RS ratificirala mednarodne konvencije; ali sme pripadnik Slovenske vojske sodelovati v delovanju, v katerem se krši človekovo dostojanstvo, čeprav ga ne krši osebno, in ali ima pri tem dolžnost, da takšne kršitve prepreči, ipd.

4 IMPLIKACIJE DELOVANJA V AFGANISTANU ZA SLOVENSKO VOJSKO

Vprašanje o pravni podlagi opravljanja nekaterih nalog ni vprašanje, na katero bi morala odgovoriti Slovenska vojska. Kot vojska demokratične države je zavezana volji, ki se oblikuje skozi politični proces in se izraža v pravnih aktih te države ter odločitvah pristojnih organov. S stališča Slovenske vojske kot profesionalne vojske je mogoče razumeti njen interes, da enakovredno z zavezniškimi in partnerskimi vojskami sodeluje v vseh aktualnih vrstah delovanja ter tako ob primerjanju z drugimi preizkuša in nadgrajuje svoje znanje in sposobnosti. Takšno razmišljanje je najboljše zagotovilo, da se vojska kot profesionalen sestav razvija in se prilagaja razmeram. Tako je prisiljena nadgrajevati doktrino, vodenje, opremo, usposabljanje,

in sposobnost sodelovanja. Prisiljena je tudi v mirnodobnem delovanju delovati skladno s svojimi doktrinarnimi načeli, torej prilagodljivo, osredotočeno na izbrani cilj, gospodarno in varno. Tako se najbolj realistično pripravlja za naloge, ki jih Slovenski vojski nalaga ZObr. V prid delovanju Slovenske vojske proti uporniškimi silam v Afganistanu govori tudi najpogostejši ugovor o nezadostnosti majhne poklicne vojske za obrambo ozemeljske celovitosti in neodvisnosti Slovenije in s tem o potrebni spremembi koncepta vojaške obrambe in strukture vojske. Za uspešno delovanje proti uporniškimi silam je namreč treba najprej zelo dobro poznati prav strategijo in taktiko delovanja uporniških sil. Ob usposabljanju za delovanje proti dejanskim uporniškimi silam, in še bolj v konkretnem delovanju proti tem silam, se tako pripadniki Slovenske vojske hkrati usposabljujejo za gverilsko delovanje, ki je kot ena izmed vrst delovanja vojske prav tako zapisana v slovenski Vojaški doktrini.

Vendar pa je Slovenska vojska najprej vojska države in s tem državljanov Slovenije in šele nato v svoj profesionalni interes usmerjen sestav. Zato obstajajo pomisleki glede argumentov, ki se osredotočajo predvsem na profesionalno naravo vojske. Najpomembnejši med njimi je povezan neposredno z osrednjim vprašanjem celotnega razmišljanja. Če se Slovenska vojska na podlagi mogočih scenarijev njene uporabe opremlja in usposablja za celoten spekter mogočih nalog, razvije zmogljivosti in sposobnost, ki ni uporabna zgolj v tujini. Primer takšnega razvijanja zmogljivosti, ki je zakonodaja RS v okviru vojske sicer ne predvideva, je zmogljivost za nadzor množic in nemirov. Zaradi svojih nalog v operaciji Kforja na Kosovu je bila Slovenska vojska to zmogljivost prisiljena razviti. Kolikor je sicer lahko pozitivno, da Slovenska vojska z razvijanjem sposobnosti delovanja proti uporniškimi silam razvija tudi sposobnost gverilskega delovanja, pa hkrati ostaja dejstvo, da bo Slovenska vojska razvila sposobnost delovanja proti uporniškimi silam, katere uporabnost ni omejena zgolj na delovanje v Afganistanu. Iz prikazanega lahko ugotovimo, da vsako prepuščanje določanja spektra mogočih nalog vojski in nejasna politika glede udeležbe v različnih vrstah operacij vodita v to, da se vojska mora pripravljati na vse mogoče scenarije, ki so v okviru Nata ali drugih organizacij verjetni ali mogoči, saj ji to zapoveduje skrb za varnost njenih pripadnikov, pa tudi njen profesionalni interes. Tako se opremlja in usposablja tudi za izvajanje postopkov, za katere so državljani RS prek odločitev parlamenta mogoče ocenili, da jih Slovenska vojska ne sme obvladati.

Sklep Slovenska vojska s svojim delovanjem izvršuje politične odločitve pristojnih organov RS. Toda te odločitve ne morejo biti poljubne, temveč morajo imeti podlago v pravnem redu te države, na vrhu katerega stoji Ustava RS. Slovenska vojska ne izbira, katere naloge bo opravljala in katerih ne. Njene naloge so abstraktno zapisane v zakonih in konkretizirane z vsakokratnimi odločitvami pristojnih državnih organov. Tisti državni organi, ki nimajo zakonodajne moči, lahko z zakonom predpisane naloge sicer konkretizirajo, ne morejo pa jih širiti ali dodajati. Zato morajo vsi državni organi, ki Slovenski vojski odredajo konkretne naloge, zagotoviti, da imajo te naloge podlago v zakonodaji RS ter da so v okviru pravnega reda zagotovljeni

potrebni pogoji za izvedbo teh nalog. Slovenska vojska in njeni pripadniki ne smejo nikoli priti v dilemo, ali je naloga, ki so jo odredili pristojni državni organi, zakonita ali ne. Če je namreč mogoče zakonitost spregledati enkrat, jo je mogoče kadar koli. Dosledno vztrajanje na zakonitosti delovanja vojske je tako temeljni pogoj in zagotovilo za učinkovit civilni nadzor nad njo. Skladno s tem je treba presojeti tudi delovanje Slovenske vojske v Afganistanu.

Vendar na vprašanje, ali je delovanje proti uporniškim silam, sredi katerega se bodo znašli pripadniki OMLT v Afganistanu, zakonito ali ne, ni smiselno odgovarjati zgolj na podlagi veljavnih zakonskih določb. Zakoni se lahko spremenijo, če ustrezni državni organi v predpisanem zakonodajnem postopku ocenijo, da je opravljanje takšnih nalog v interesu te države in ta interes pretehta vse morebitne pomisleke, ki bi lahko izvirali iz naše zgodovine ali dožemanja temeljev naše državnosti. Kar se torej kaže kot naloga, ki jo morajo v bližnji prihodnosti opraviti tisti organi, ki so v RS pristojni za institucionalni civilni nadzor nad Slovensko vojsko, je jasna in nedvoumna opredelitev, katere naloge, ki jih ne opravlja doma, Slovenska vojska lahko opravlja v tujini in katere pristojnosti imajo pri tem njeni pripadniki.

Literatura

1. *Vlada RS, 2006. Vojaška doktrina. Ljubljana: Defensor.*
2. *NSA, 2006. AJP 3.2 Allied Land Operations. Draft MC LSB.*
3. *Directorate General Development and Doctrine, 2005. AC 71819 Army Doctrine Publication Land Operations.*
4. *Headquarters Department of the Army, Headquarters US Marine Corps, 2006. FM 3-24, MCWP 3-33.5 Counterinsurgency.*
5. *Participants in the UN Talks on Afghanistan, 2001. Agreement on Provisional Arrangements in Afghanistan Pending the Re-Establishment of Permanent Government Institutions. (<http://www.un.org/News/dh/latest/afghan/afghan-agree.htm>)*
6. *Varnostni svet ZN, 2001. Resolucija 1386 (2001).*
7. *Varnostni svet ZN, 2007. Resolucija 1776 (2007).*
8. *Varnostni svet ZN, 2008. Resolucija 1803 (2008).*
9. *Headquarters ISAF, 2009. COMISAF Tactical Directive (revised). (http://www.nato.int/isaf/docu/official_texts/Tactical_Directive_090706.pdf)*
10. *Headquarters ISAF, 2009. ISAF Commander's Counterinsurgency Guidance. (http://www.nato.int/isaf/docu/official_texts/counterinsurgency_guidance.pdf)*
11. *Headquarters ISAF, 2009. COMISAF/USFOR-A Counterinsurgency (COIN) Training Guidance.*
12. *Allied Command Transformation, 2010. Bi-SC Joint Operational Guidelines - Counterinsurgency.*
13. *NATO Headquarters, 2009. Fact Sheet NATO's Operational Mentor and Liaison Teams (OMLTs) ([http://www.isaf.nato.int/images/stories/File/factsheets-april/Apr 2010-Fact Sheet OMLT\(2\).pdf](http://www.isaf.nato.int/images/stories/File/factsheets-april/Apr 2010-Fact Sheet OMLT(2).pdf)).*
14. *Zakon o obrambi – UPB1. Uradni list RS št. 103/2004.*
15. *Zakon o službi v Slovenski vojski. Uradni list št. 68/2007.*
16. *Predlog Zakona o službi v Slovenski vojski (ZSSloV) – prva obravnava. Poročevalec Državnega zbora RS, letnik XXXIII št. 36/2007.*
17. *Pravila službe v Slovenski vojski. Uradni list RS, št. 84/2009.*